

ROBERT PRPIĆ* STJEPAN GLUŠČIĆ**, MIRJANA KONDOR-LANGER***

Obiteljska ubojstva: pojedini aspekti kaznenog postupka

Sažetak

Život kao najvažnije pravno dobro zaštićen je i odredbama kaznenog prava. Ugrožava se i povređuje na različite načine, a najteži oblik povređivanja je ubojstvo druge osobe. Počinitelj može, ovisno o okolnostima, počiniti osnovni oblik ubojstva, privilegirani, ali i kvalificirani oblik. S obzirom na to da su pravo na život, ali i obitelj, ustavne kategorije, ovaj rad se bavi pojedinim aspektima kaznenog postupka vođenog protiv počinitelja ubojstava u obitelji. U radu je naglasak stavljen na provođenje psihijatrijskog vještačenja, priznanje okrivljenika, izricanje kaznenopravnih sankcija i odluku višeg suda povodom žalbe. Kako bi se sagledale razlike s obzirom na okolnosti koje su okrivljeniku cijenjene kao olakotne i otegotne te vrstu presude, varijable pojedinih aspekata kaznenog postupka stavljene su u odnos s te dvije kriterijske varijable. Za uzorak istraživanja korišteni su sekundarni izvori podataka, odnosno prikupljeni policijski spisi ubojstava i teških ubojstava u obitelji počinjenih na području Republike Hrvatske u razdoblju od 1. siječnja 2005. godine do 31. prosinca 2010. godine. Tijekom istraživanja ukupno je analizirano 113 policijskih spisa ubojstava i teških ubojstava u obitelji, a uzorak je obuhvaćao 113 počinitelja i 128 žrtvi, s obzirom na to da je određeni broj počinitelja počinio kazneno djelo na štetu više žrtava. Cilj provedenog istraživanja je stjecanje uvida u pojedine aspekte kaznenog postupka odnosno provođenje psihijatrijskog vještačenja, priznanje okrivljenika, izricanje kaznenopravnih sankcija i odluka višeg suda povodom žalbe. Specifični cilj istraživanja je utvrđivanje postojanja razlika u navedenim obilježjima s obzirom na okolnosti koje su okrivljeniku cijenjene kao olakotne i otegotne i vrstu presude. S praktičnog aspekta rezultati provedenog istraživanja daju povratnu informaciju stručnjacima raznih struka koji se bave problematikom nasilja u obitelji, a primarno pravosudnim stručnjacima, o pojedinim aspektima kaznenog postupka protiv počinitelja ubojstava u obitelji.

Ključne riječi: ubojstva u obitelji, otegotne i olakotne okolnosti, vrsta presude.

* Robert Prpić, student Visoke policijske škole, MUP RH.

** dr. sc. Stjepan Gluščić, profesor na Visokoj policijskoj školi, MUP RH.

*** dr. sc. Mirjana Kondor-Langer, predavač na Visokoj policijskoj školi, MUP RH.

1. UVOD

Svako ljudsko biće ima pravo na život.¹ Osim što su život i obitelj ustavne kategorije zaštićeni su i odredbama kaznenog prava. Život kao zaštićeno pravno dobro može se ugrožavati i povređivati na različite načine. Najteži oblik povređivanja je ubojstvo druge osobe. Počinitelj može, ovisno o okolnostima, počinuti osnovni oblik ubojstva, privilegirani, ali i kvalificirani oblik ubojstva.

U Kaznenom zakonu, *de lege lata*², pod određenim okolnostima ako počinitelj ubije blisku osobu odnosno određenog člana obitelji, odgovarat će za kvalificirani oblik ubojstva odnosno za teško ubojstvo. Za razliku od Kaznenog zakona, *de lege lata*, u Kaznenom zakonu iz 1997. godine³ nije se pojačano štitila ova kategorija žrtava ubojstva.

Nakon što policijski službenici provedu kriminalističko istraživanje i protiv počinitelja nadležnome državnom odvjetništvu podnesu odgovarajuću kaznenu prijavu ili posebno izvješće, državni odvjetnik će, ako postoji osnovana sumnja, a nema zakonskih smetnji za progon protiv počinitelja, pokrenuti kazneni postupak. Kazneni postupak protiv počinitelja ubojstva u obitelji može se provesti zbog jednog kaznenog djela ili više kaznenih djela počinjenih u stjecaju.

Za svako kazneno djelo pa tako i za ubojstvo i teško ubojstvo, Kaznenim zakonom, *de lege lata*, propisani su zakonski okviri koji predstavljaju apstraktni kriterij za odmjeravanje kazne. U odnosu na Kazneni zakon iz 1997. godine zakonodavac je pooštrio opći maksimum kazne zatvora na dvadeset godina tako da se i počiniteljima kaznenog djela ubojstva može izreći veća mjera kazne zatvora. Isto tako, prema članku 51. stavku 3. Kaznenog zakona, *de lege lata*, ako počinitelj ubojstva u obitelji počinu u stjecaju dva kaznena djela ili više njih za koja mu sud utvrdi pojedinačne kazne dugotrajnog zatvora čiji zbroj prelazi pedeset godina, može mu biti izrečena kazna zatvora u trajanju od 50 godina.

Prilikom odmjeravanja kazne, počinitelju se pojedine okolnosti mogu cijeliti kao otegotne ili olakotne. U članku 47. stavku 1. Kaznenog zakona, *de lege lata*, navedeno je kako će sud pri izboru vrste i mjere kazne, polazeći od stupnja krivnje i svrhe kažnjavanja, ocijeniti sve okolnosti koje utječu na to da kazna po svojoj vrsti i mjeri bude lakša ili teža (olakotne i otegotne okolnosti), a osobito jačinu ugrožavanja ili povrede zaštićenog dobra, pobude iz kojih je kazneno djelo počinjeno, stupanj povrede počiniteljevih dužnosti, način počinjenja i skrivljene učinke kaznenog djela, prijašnji počiniteljev život, njegove osobne i imovinske prilike te njegovo ponašanje nakon počinjenog kaznenog djela, odnos prema žrtvi i trud da nadoknadi štetu.

S obzirom na to da zakonski nije određeno koje će se od tih okolnosti cijeliti kao olakotne odnosno otegotne, sud će utvrditi postojanje svake od njih te će potom ocijeniti njihovo značenje u konkretnom slučaju. Na temelju njihove ukupne ocjene unutar zakonskog okvira propisanog za kazneno djelo ubojstva i teškog ubojstva, izreći će mjeru kazne zatvora.

¹ Ustav Republike Hrvatske (Narodne novine br. 56/90., 135/97., 8/98., 113/00., 124/00., 28/01., 41/01., 55/01., 76/10., 85/00., 05/14.), čl. 21.

² Kazneni zakon Republike Hrvatske (Narodne novine br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15.).

³ Kazneni zakon (Narodne novine br. 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08.).

Jedna od okolnosti koja se počinitelju može cijeniti kao olakotna ili otegotna jest i stupanj krivnje. U tom smislu počinitelji ubojstava u obitelji tijekom kaznenog postupka najčešće su psihijatrijski vještačeni. Naime, prema članku 308. Zakona o kaznenom postupku vještačenje se određuje kada je za utvrđivanje ili ocjenu neke važne činjenice potrebno pribaviti nalaz i mišljenje osobe koja raspolaže potrebnim stručnim znanjem ili vještinom. U slučajevima psihijatrijskog vještačenja utvrđuje se je li počinitelj *tempore criminis* bio neubrojiv odnosno u kojoj mjeri je bio ubrojiv. Ako se provedenim vještačenjem utvrdi da postoji vjerojatnost da bi osoba zbog težih duševnih smetnji, zbog kojih je nastupila njezina neubrojivost, mogla ponovno počinuti teže kazneno djelo i da je za otklanjanje te opasnosti potrebno njezino liječenje u psihijatrijskoj ustanovi, sud će počinitelju zbog počinjenog protupravnog djela u neubrojivom stanju rješenjem odrediti prisilni smještaj u psihijatrijskoj ustanovi u trajanju od 6 mjeseci.⁴ Međutim ako se, primjerice psihijatrijskim vještačenjem utvrdi da je počiniteljeva smanjena ubrojivost *tempore criminis* bila težeg stupnja (tzv. bitno smanjena ubrojivost) takva okolnost cijenit će mu se kao olakotna.

Jedna od subjektivnih okolnosti koja se tiče počiniteljevog ponašanja nakon počinjenja kaznenog djela jest i njegovo ponašanje tijekom kaznenog postupka u koje se ubraja i počiniteljevo priznanje počinjenoga kaznenog djela koje se obično cijeni kao olakotna okolnost.

Ako je okrivljenik za kazneno djelo ubojstva ili teškog ubojstva proglašen krivim, sud je obvezan prema članku 459. stavku 6. Zakona o kaznenom postupku u obrazloženju presude navesti okolnosti koje je uzeo u obzir pri odmjeraivanju kazne.

Osim što počinitelj presudom prvog stupnja može biti proglašen krivim, sud može donijeti i presudu kojom se optužba odbija ili se optuženik oslobađa optužbe.⁵ Protiv takve presude ovlaštene osobe u propisanom roku mogu podnijeti žalbu. Žalbene osnove propisane člankom 467. Zakona o kaznenom postupku jesu: bitne povrede odredaba kaznenog postupka, povrede kaznenog zakona, pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, odluke o kazni, sudskoj opomeni, uvjetnoj osudi, djelomičnoj uvjetnoj osudi, zamjeni radom za opće dobro na slobodi, posebnim obvezama, zaštitnom nadzoru, sigurnosnoj mjeri, oduzimanju imovinske koristi, oduzimanju predmeta, troškovima kaznenog postupka, imovinskopravnom zahtjevu te javnom objavljivanju presude.

Stoga je u sudskoj praksi obiteljskih ubojstava vrlo interesantno vidjeti u kojoj mjeri je u kaznenom postupku zastupljeno okrivljenikovo priznanje, psihijatrijsko vještačenje, koliko je počinitelja počinilo više kaznenih djela u stjecaju s ubojstvom u obitelji, koja im je mjera kazne zatvora izrečena, je li podnesena žalba protiv odluke suda prvog stupnja te koja je vrsta presude donesena, a ukoliko je donesena presuda kojom se okrivljenik proglašava krivim – u kojoj mjeri su mu pojedine okolnosti cijanjene kao olakotne odnosno otegotne.

Cilj je provedenog istraživanja stjecanje uvida u pojedine aspekte kaznenog postupka odnosno provođenje psihijatrijskog vještačenja, priznanje okrivljenika, izricanje kaznenopravnih sankcija i odluka višeg suda povodom žalbe. Specifični cilj istraživanja je utvrđivanje postojanja razlika u navedenim obilježjima s obzirom na okolnosti koje su okrivljeniku cijanjene kao olakotne i otegotne i vrstu presude.

S praktičnog aspekta rezultati provedenog istraživanja daju povratnu informaciju

⁴ Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama (Narodne novine br. 76/14), čl. 51. st. 1.

⁵ Zakon o kaznenom postupku (Narodne novine br. 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14.), čl. 451. st. 1.

stručnjacima raznih struka koji se bave problematikom nasilja u obitelji, a primarno pravosuđnim stručnjacima, o pojedinim aspektima kaznenog postupka protiv počinitelja ubojstava u obitelji.

1.1. Izabrana inozemna istraživanja

Više inozemnih autora bavilo se istraživanjima različitih aspekata ubojstava u obitelji. Tako su se pojedini autori bavili i pojedinim aspektima kaznenog postupka. Primjerice, Häkkänen-Nyhoim i sur. u Finskoj su proveli istraživanje na uzorku kaznenih prijava i forenzičnih ispitivanja počiniteljica ubojstava protiv kojih se u razdoblju od 1995. do 2004. godine vodio kazneni postupak te su pronašli da policijski službenici u više od 90% slučajeva otkriju počinitelja ubojstva, a da njih 70 do 80% tijekom kaznenog postupka prolazi forenzičnu psihijatrijsku evaluaciju.⁶ Istraživanje Swinsona i Shawa obuhvatilo je 2 670 ubojstava u razdoblju od travnja 1999. godine do prosinca 2003. godine počinjenih na području Engleske i Walesa, a prikupljeni podaci su pokazali kako je 261 počinitelj *tempore criminis* imao simptome duševne bolesti. Najviše ih je imalo dijagnosticiranu shizofreniju (40%) i afektivni poremećaj (37%).⁷

Vezano za izrečenu kaznenopravnu sankciju Auerhahn je na uzorku 1 137 osuđujućih presuda izrečenih počiniteljima ubojstava intimnih i neintimnih partnera u Philadelphiji u razdoblju od 1995. do 2000. godine uočila kako je od ukupno 90 počinitelja koji su počinili ubojstva na štetu intimnog partnera u 28,6 % slučajeva izrečena probacija, okružni zatvor u 2,2%, državni zatvor u 34,1%, doživotna kazna u 27,8% i smrtna kazna u 2,2%. Od ukupno 1 039 počinitelja koji su počinili ubojstva na štetu neintimnih partnera kušnja je izrečena u 3,1%, okružni zatvor u 6,7%, državni zatvor u 63,9%, doživotna kazna u 25,1% te smrtna kazna u 1,2% slučajeva. Također je pronašla kako se od 90 počinitelja ubojstva na štetu intimnog partnera, 27,8% izjasnilo krivim.⁸

1.2. Izabrana domaća istraživanja

U Republici Hrvatskoj autori su se također bavili znanstvenim istraživanjima ubojstava općenito, ali i ubojstava u obitelji te ubojstava na štetu intimnih partnera. U okviru svojih istraživanja bavili su se i ubrojivosti počinitelja, njihovim priznanjem i izrečenom kaznom zatvora.

Tako je Kovčo na uzorku (N=492) oba spola počinitelja ubojstva koji su u razdoblju od 1980. do 1995. upućeni na izdržavanje kazne zatvora u Kazneni zavod u Lepoglavi i Kazneni zavod u Požegi pronašla kako u 11% slučajeva nije provedeno psihijatrijsko vještačenje, a da je 42,5% počinitelja proglašeno smanjeno ubrojivim, ali ne bitno te njih 38% bitno sma-

⁶ Häkkänen-Nyholm, H., Putkonen, H., Lindberg, N., Holi, M., Rovam, T., Weizmann-Henelius, G., Gender difference in Finnish homicide offence characteristics, *Forensic Science International*, 186/2009., str. 75.-80.

⁷ Swinson, N., Shaw, J., Homicides and mental disorders: The National Confidential Inquiry, *Psychiatry*, 6:11/2007., str. 452.-454.

⁸ Auerhahn, K., Adjudicatio Outcomes in Intimate and Non-Intimate Homicides, *Homicide Studies*, 11:3/2007, str. 213.-230.

njeno ubrojivim. Počinitelji su u najvećem broju slučajeva priznali počinjenje djela, potom su djelomično priznali dok nakon njih slijede počinitelji koji nisu priznali počinjenje djela.⁹ Za razliku od Kovčo, Dundović je na uzorku od 149 počinitelja kaznenih djela ubojstava (ubojstvo, teško ubojstvo, ubojstvo na mah) koja su počinili na štetu svog intimnog partnera (suprug-supružnica, ljubavnik-ljubavnica, mladić-djevojka), a koji su se nalazili u istim kaznenim zavodima, ali u razdoblju od 1980. do 2004. godine pronašao kako je 57,7% počinitelja tijekom kaznenog postupka u potpunosti priznalo počinjenje djela, a u 25% djelomično priznalo. Počinitelji su u 45% slučajeva bili smanjeno ubrojivi, ali ne bitno, a potom u 37,6% slučajeva bitno smanjeno ubrojivi. U najvećem broju slučajeva izrečena im je kazna zatvora u trajanju od 5 do 10 godina (30,2%), zatim u trajanju od 10 do 20 godina (27,5%) te najblaže kazne zatvora do 3 godine u 26,8% slučajeva.¹⁰

U svojem istraživanju Nađ je koristio uzorak ispitanika – počinitelja obiteljskih ubojstava u Republici Hrvatskoj (N=214) pravomoćno osuđenih u razdoblju od 1980. do 1998. godine upućenih na izdržavanje kazne zatvora u iste kaznene zavode Lepoglavu (muški počinitelji) i Požegu (ženski počinitelji) te je pronašao da je 57,5% počinitelja u potpunosti priznalo počinjenje djela. Nakon njih, 26,2% djelomično je priznalo dok ih 16,4% nije priznalo. Psihijatrijsko vještačenje pokazalo je kako su počinitelji *tempore criminis* u 41,6% slučajeva bili bitno smanjeno ubrojivi, zatim u 39,3% slučajeva smanjeno ubrojivi dok ih je 7,5% bilo ubrojivo. Počiniteljima je najviše izricana kazna zatvora u trajanju od 5 do 10 godina (39,3%), potom kazna zatvora od 3 godine (24,3%) te kazna zatvora od 10 i više godina (23,4%).¹¹

2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

2.1. Cilj istraživanja

Cilj provedenog istraživanja je stjecanje uvida u pojedine aspekte kaznenog postupka odnosno provođenje psihijatrijskog vještačenja, priznanje okrivljenika, izricanje kaznenopravnih sankcija i odluka višeg suda povodom žalbe. Specifični cilj istraživanja je utvrđivanje postojanja razlika u navedenim obilježjima s obzirom na okolnosti koje su okrivljeniku cijenjene kao olakotne i otegotne i vrstu presude.

2.2. Uzorak

Za uzorak istraživanja korišteni su sekundarni izvori podataka i to prikupljeni policijski spisi ubojstava i teških ubojstava u obitelji počinjenih na području Republike Hrvatske u razdoblju od 1. 1. 2005. godine do 31. 12. 2010. godine.

Za potrebe provedenog istraživanja korištena je posljednja novelirana definicija obite-

⁹ Kovčo, I., Razlike u nekim socio-ekonomskim, fenomenološkim i penološkim obilježjima počinitelja kaznenog djela ubojstva različitog spola, *doktorska disertacija*, Zagreb, 1997., str. 293. i 290.

¹⁰ Dundović, D., Razlike u nekim socioekonomskim, fenomenološkim i penološkim obilježjima počinitelja ubojstava intimnih partnera obzirom na spol počinitelja, *magistarski rad*, Zagreb, 2005., str. 147., 148. i 150.

¹¹ Nađ, I., Obiteljska ubojstva u Republici Hrvatskoj, *magistarski stručni rad*, Zagreb, 2001., str. 121.-123.

lji iz Kaznenog zakona iz 1997. godine (bračni i izvanbračni drug, bivši bračni i izvanbračni drug, rođak po krvi u ravnoj lozi, posvojenik i posvojitelj, rođak u pobočnoj liniji do trećeg stupnja zaključno i srodnik po tazbini do drugog stupnja zaključno) koja je proširena odnosima između djece jednog roditelja (polubraća i polusestre) i odnosima drugog roditelja prema djeci svojeg sadašnjeg ili bivšeg bračnog ili izvanbračnog druga. Također je korištena definicija pojma izvanbračne zajednice iz Obiteljskog zakona iz 2003. godine (životna zajednica neudane žene i neoženjenog muškarca koja traje najmanje tri godine ili kraće ako je u njoj rođeno zajedničko dijete).

Tijekom istraživanja ukupno je analizirano 113 ubojstava i teških ubojstava, a uzorak istraživanja obuhvatio je 113 počinitelja i 128 žrtvi, s obzirom na to da je određeni broj počinitelja počinio kazneno djelo na štetu više žrtava.

2.3. Instrument

Podatci potrebni za realizaciju ovog istraživanja prikupljeni su pomoću, u tu svrhu, posebno sastavljenoga anketnog upitnika. Anketni upitnik je sadržavao ukupno 148 varijabli koje su bile podijeljene u 6 cjelina: obilježja djela, obilježja počinitelja, obilježja žrtve, ranije delinkventno ponašanje počinitelja, ranije delinkventno ponašanje žrtve i tijekom postupka. Za potrebe ovog istraživanja korištene su varijable koje definiraju psihijatrijsko vještačenje, priznanje okrivljenika u kaznenom postupku te izricanje kaznenopravnih sankcija i odluku višeg suda povodom žalbe. Specifični cilj istraživanja je utvrđivanje postojanja razlika u navedenim obilježjima s obzirom na okolnosti koje su okrivljeniku cijenjene kao olakotne i otegotne i vrstu presude i to sljedećih 5 varijabli:

1. počiniteljevo priznanje u kaznenom postupku
2. psihijatrijsko vještačenje
3. visina kazne zatvora
4. sankcija za kaznena djela u stjecaju
5. odluka višeg suda povodom žalbe.

Uz ovih 5 varijabli korištene su i varijabla vrsta presude i varijable koje definiraju olakotne i otegotne okolnosti.

Ove varijable su izabrane u svrhu realizacije ciljeva istraživanja odnosno u svrhu stjecanja uvida u pojedine aspekte kaznenog postupka odnosno provođenje psihijatrijskog vještačenja, priznanje okrivljenika u kaznenom postupku, izricanje kaznenopravnih sankcija i odluku višeg suda povodom žalbe te utvrđivanja postojanja razlika u navedenim obilježjima s obzirom na okolnosti koje su okrivljeniku cijenjene kao olakotne i otegotne i vrstu presude.

2.4. Način provođenja istraživanja

Od Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske u prosincu 2011. godine dobivena je suglasnost za provedbu istraživanja pod nazivom Kriminološki i kaznenopravni aspekti ubojstva i teškoga ubojstva u obitelji. Nije tražena posebna suglasnost Etičkog povjerenstva koja se obično traži prilikom istraživanja koja kao ispitanike uključuju ljude, s

obzirom na to da se radilo o istraživanju koje je temeljeno na analizi sekundarnih podataka. U smislu generalnih etičkih principa u znanstvenim istraživanjima poštovana je anonimnost počinitelja i žrtava u smislu da identifikacijski podatci nisu unošeni u anketne upitnike. Istraživanje je provedeno od ožujka 2012. do veljače 2013. godine tako da su popunjavani anketni upitnici na temelju uvida u policijske spise i presude.

2.5. Način obrade podataka

Nakon dovršenog prikupljanja podataka, podatci iz anketnih upitnika uneseni su u bazu podataka u statističkom računalnom programu SPSS (verzija 16.0), a nakon dovršenog unosa podataka obavljena je logička kontrola. Za potrebe definiranih ciljeva istraživanja korištena je deskriptivna statistika, a za utvrđivanje statistički značajnih razlika u analiziranim obilježjima korišten je Hi - kvadrat test (razina značajnost – $p < 0,05$).

3. REZULTATI ISTRAŽIVANJA

3.1. Priznanje, psihijatrijsko vještačenje i izrečena sankcija u odnosu na ocjenu okolnosti koje utječu na mjeru kazne zatvora

Kod interpretacije podataka istraživanja potrebno je napomenuti da je ukupan uzorak istraživanja bio $N=113$ s obzirom na to da je 113 počinitelja počinilo jedno kazneno djelo ili više kaznenih djela na štetu članova obitelji, međutim s obzirom na to da se olakotne i otegotne okolnosti okrivljenicima cijene prilikom izricanja osuđujuće presude, u tablicama u kojima je kriterijska varijabla okolnosti koje se okrivljeniku cijene prilikom izricanja vrste i mjere kazne, korišten je uzorak osuđujućih presuda. Također je potrebno napomenuti kako je od ukupnog broja počinitelja ($N=113$) njih 41 i osuđen, međutim u tablicama je korišten uzorak ($N=39$) s obzirom na to da se u jednom slučaju radilo o maloljetnom počinitelju, a u jednom slučaju iako je donesena osuđujuća presuda iz presude nisu bile vidljive olakotne i otegotne okolnosti.

Tablica 1: Priznanje okrivljenika u odnosu na utvrđene otegotne okolnosti

Priznanje okrivljenika u postupku		U presudi su uzete u obzir otegotne okolnosti		Ukupno	X ²	Značajnost
		nema otegotnih okolnosti	da			
priznaje	aps.	4	17	21	,810	,847
	%	66,7	51,5	53,8		
djelomično	aps.	1	9	10		
	%	16,7	27,3	25,6		
ne priznaje	aps.	1	5	6		
	%	16,7	15,2	15,4		
brani se šutnjom	aps.	/	2	2		
	%	/	6,1	5,1		
Ukupno	aps.	6	33	39		
	%	100	100	100		

Ukoliko se u relaciju s kriterijskom varijablom otegotnih okolnosti stavi priznanje okrivljenika u kaznenom postupku, iz dobivenih podataka vidljivo je kako je najveći broj okrivljenika kojima su utvrđene i otegotne okolnosti priznao počinjeno kazneno djelo (51,5%). Nakon njih slijede okrivljenici koji su djelomično priznali (27,3%), okrivljenici koji nisu priznali (15,2%) te oni koji su se branili šutnjom (6,1%).

Kod ukupno 6 okrivljenika nisu pronađene otegotne okolnosti. Kod njih je najveći broj onih koji su priznali počinjenje djela te po jedan okrivljenik koji je djelomično priznao odnosno nije priznao počinjenje kaznenog djela.

Tablica 2: Priznanje okrivljenika u odnosu na utvrđene olakotne okolnosti

Priznanje okrivljenika tijekom postupka		U presudi su uzete u obzir sljedeće olakotne okolnosti		Ukupno	X ²	Značajnost
		nema olakotnih okolnosti	da			
priznaje	aps.	/	21	21	5,645	,130
	%	/	55,3	53,8		
djelomično	aps.	/	10	10		
	%	/	26,3	25,6		
ne priznaje	aps.	1	5	6		
	%	100	13,2	15,4		
brani se šutnjom	aps.	/	2	2		
	%	/	5,3	5,1		
Ukupno	aps.	1	38	39		
	%	100	100	100		

U slučajevima u kojima je sud pronašao olakotne okolnosti u najvećem broju slučajeva okrivljenici su priznali počinjenje kaznenog djela (55,3%), a potom slijede okrivljenici koji su djelomično priznali (26,3%). Okrivljenika koji nisu priznali bilo je 13,2%, a onih koji su se branili šutnjom 5,3%. U jednom slučaju okrivljenik nije priznao počinjenje kaznenog djela te mu nije pronađena niti jedna okolnost koja bi mu bila cijenjena kao olakotna.

Tablica 3: Izrečena sankcija za kaznena djela u stjecaju u odnosu na utvrđene otegotne okolnosti

Sankcija za više djela u stjecaju		U presudi su uzete u obzir otegotne okolnosti		Ukupno	X ²	Značajnost
		nema otegotnih okolnosti	da			
ne	aps.	4	24	28	,092	,762
	%	66,7	72,7	71,8		
da	aps.	2	9	11		
	%	33,3	27,3	28,2		
Ukupno	aps.	6	33	39		
	%	100	100	100		

Iz tablice 3 vidljivo je kako je ukupno 11 okrivljenika osuđeno zbog počinjenja više kaznenih djela u stjecaju s ubojstvom u obitelji. Kod okrivljenika kod kojih su pojedine okolnosti cijenjene kao otegotne vidljivo je da je njih 72,7% počinilo samo jedno kazneno djelo

ubojstva ili teškog ubojstva na štetu člana obitelji. Dobiveni rezultat bio je i očekivan s obzirom na to da je skoro triput više okrivljenika osuđeno za počinjenje jednog kaznenog djela.

Tablica 4: Mjera kazne zatvora u odnosu na utvrđene otegotne okolnosti

Mjera kazne zatvora		U presudi su uzete u obzir otegotne okolnosti		Ukupno	X ²	Značajnost
		nema otegotnih okolnosti	da			
1-5 godina	aps.	3	4	7	8,821	,066
	%	50,0	12,1	17,9		
6-10 godina	aps.	2	12	14		
	%	33,3	36,4	35,9		
11-15 godina	aps.	/	12	12		
	%	/	36,4	30,8		
16-20 godina	aps.	1	1	2		
	%	16,7	3,0	5,1		
više od 21 godine	aps.	/	4	4		
	%	/	12,1	10,3		
Ukupno	aps.	6	33	39		
	%	100	100	100		

Iz tablice 4 vidljivo je da je okrivljenicima koju su osuđeni na kaznu zatvora između 6 i 10 odnosno na kaznu zatvora između 11 i 15 godina u relativno najvećem i jednakom broju slučajeva sud pronašao otegotne okolnosti (36,4%). Potom slijede okrivljenici koji su osuđeni na kaznu zatvora između 1 i 5 godina odnosno više od 21 godine s jednakim relativnim udjelima od 12,1%. Otegotne okolnosti su pronađene samo kod jednog okrivljenika koji je osuđen na kaznu zatvora između 16 i 20 godina. Ako se analiziraju slučajevi u kojima nisu pronađene otegotne okolnosti vidljivo je da takve okolnosti nisu pronađene relativno najviše u slučajevima u kojima su izricane najniže kazne zatvora odnosno kazne između 1 i 5 godina (50,0%). Također nisu pronađene kod okrivljenika koji su osuđeni na kaznu zatvora između 6 i 10 godina te 16 i 20 godina.

Tablica 5: Izrečena sankcija za kaznena djela u stjecađu u odnosu na utvrđene olakotne okolnosti

Sankcija izrečena za više djela u stjecađu		U presudi su uzete u obzir sljedeće olakotne okolnosti		Ukupno	X ²	Značajnost
		nema olakotnih okolnosti	da			
ne	aps.	/	28	28	2,612	,106
	%	/	73,7	71,8		
da	aps.	1	10	11		
	%	100	26,3	28,2		
Ukupno	aps.	1	38	39		
	%	100	100	100		

Kod pronalaska olakotnih okolnosti vidljivo je kako je sud u ukupno 38 slučajeva okrivljeniku pojedine okolnosti cijenio kao olakotne. U 26,3% slučajeva olakotne okolnosti su pronađene kod okrivljenika koji su ubojstvo u obitelji počinili u stjecađu s drugim kaznenim djelima. Samo u jednom slučaju nisu pronađene olakotne okolnosti i to kod okrivljenika koji je počinio još neko kazneno djelo u stjecađu s ubojstvom u obitelji.

Tablica 6: Mjera kazne zatvora u odnosu na utvrđene olakotne okolnosti

Mjera kazne zatvora		U presudi su uzete u obzir sljedeće olakotne okolnosti		Ukupno	X ²	Značajnost
		nema olakotnih okolnosti	da			
1-5 godina	aps.	/	7	7	1,833	,766
	%	/	18,4	17,9		
6-10 godina	aps.	1	13	14		
	%	100	34,2	35,9		
11-15 godina	aps.	/	12	12		
	%	/	31,6	30,8		
16-20 godina	aps.	/	2	2		
	%	/	5,2	5,1		
više od 21 godine	aps.	/	4	4		
	%	/	10,5	10,3		
Ukupno	aps.	1	38	39		
	%	100	100	100		

Najveći broj okrivljenika kod kojih su pronađene olakotne okolnosti osuđen je na kaznu zatvora između 6 i 10 godina (34,2%) te na kaznu zatvora između 11 i 15 godina (31,6%). Potom slijede okrivljenici koji su osuđeni na kaznu zatvora između 1 i 5 godina (18,4%), na kaznu zatvora više od 21 godine (10,5%) te okrivljenici koji su osuđeni na kaznu zatvora između 16 i 20 godina (5,2%). Jednom okrivljeniku koji je osuđen na kaznu zatvora između 6 i 10 godina nisu pronađene olakotne okolnosti.

Tablica 7: Mjera kazne zatvora u odnosu na okrivljenikovo priznanje

Mjera kazne zatvora		Priznanje okrivljenika u kaznenom postupku			Ukupno	X ²	Značajnost
		priznaje	djelomično	ne priznaje/brani se šutnjom			
1-5 godina	aps.	5	2	/	7	8,293	,405
	%	23,8	20,0	/	17,9		
6-10 godina	aps.	9	3	2	14		
	%	42,9	30,0	25,0	35,9		
11-15 godina	aps.	4	4	4	12		
	%	19,0	40,0	50,0	30,8		
16-20 godina	aps.	1	1	/	2		
	%	4,8	10,0	/	5,1		
više od 21 godine	aps.	2	/	2	4		
	%	9,5	/	25,0	10,3		
Ukupno	aps.	21	10	8	39		
	%	100	100	100	100		

Iz tablice 7 vidljivo je kako je najveći broj okrivljenika koji su priznali počinjenje kaznenog djela ubojstva ili teškog ubojstva osuđen na kaznu zatvora između 6 i 10 godina (42,9%). Nakon njih slijedi 23,8% okrivljenika osuđenih na kaznu zatvora između 1 i 5 godina te 11 i 15 godina (19,0%). Najmanji broj okrivljenika koji je priznao počinjenje kaznenog djela osuđen je na kaznu zatvora više od 21 godine (9,5%) te na kaznu zatvora između 16 i 20 godina (4,8%). Od okrivljenika koji su djelomično priznali počinjenje ubojstva ili teškog ubojstva u obitelji 40,0% osuđeno je na kaznu između 11 i 15 godina, a potom na kaznu zatvora između 6 i 10 godina te 1 i 5 godina. Relativno najviše okrivljenika koji su se branili šutnjom ili nisu priznali počinjenje kaznenog djela osuđeno je na kaznu zatvora između 11 i 15 godina (50,0%) te potom s relativno jednakim udjelima na kaznu zatvora između 6 i 10 godina odnosno na više od 21 godine.

3.2. Priznanje, psihijatrijsko vještačenje, izrečena sankcija i žalba u odnosu na vrstu izrečene presude

Kod interpretacije dobivenih podataka potrebno je napomenuti kako je od ukupnog uzorka (N=113) analizirano 60 predmeta s obzirom na to da su ti predmeti sadržavali izrečene presude. U 13 predmeta kazneni postupak nije bio još okončan dok su u ostalih 40 predmeta postojale okolnosti koje isključuju kazneni progon (smrt počinitelja).

Tablica 8: Okrivljenikovo priznanje u odnosu na vrstu presude suda prvog stupnja

Priznanje okrivljenika u kaznenom postupku		Vrsta presude			Ukupno	X ²	Značajnost
		oslobađajuća	osuđujuća	riješajem određen prisilni smještaj prema ZZODS			
nema podataka	aps.	/	1		1	27,653	,002
	%	/	2,4	/	1,7		
priznaje	aps.	1	21	9	31		
	%	50,0	51,2	52,9	51,7		
djelomično	aps.	/	10	/	10		
	%	/	24,4	/	16,7		
ne priznaje	aps.	1	7	/	8		
	%	50,0	17,1	/	13,3		
brani se šutnjom	aps.	/	2	1	3		
	%	/	4,9	5,9	5,0		
raspravno nesposoban	aps.	/	/	7	7		
	%	/	/	41,2	11,7		
Ukupno	aps.	2	41	17	60		
	%	100	100	100	100		

Ako se analiziraju podatci koji se odnose na vrstu izrečene presude iz dobivenih podataka vidljivo je kako je kod osuđujućih presuda relativno najveći broj okrivljenika koji su priznali počinjenje kaznenog djela ubojstva ili teškog ubojstva u obitelji (51,2 %). Nakon njih skoro 1/4 okrivljenika djelomično je priznala počinjenje kaznenog djela, a potom slijedi 17,1% okrivljenika koji nisu priznali počinjenje kaznenog djela te oni koji su se branili šutnjom (4,9%). U jednom slučaju u analiziranim predmetima nije pronađen podatak kako je okrivljenik iskazivao tijekom kaznenog postupka. U slučaju oslobađajuće presude jedan okrivljenik je priznao počinjenje kaznenog djela dok drugi nije. U slučajevima u kojima je

sud rješenjem odredio prisilni smještaj prema Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama iz analiziranih podataka vidljivo je kako je njih 52,9% priznalo počinjenje kaznenog djela. Njih 41,2% bilo je raspravno nesposobno dok se jedan branio šutnjom. Varijabla koja definira okrivljenikovo priznanje u kaznenom postupku u odnosu na vrstu presude pokazuje statističku značajnost.

Tablica 9: Provedeno psihijatrijsko vještačenje u odnosu na vrstu presude suda prvog stupnja

Psihijatrijsko vještačenje		Vrsta presude			Ukupno	X ²	Značajnost
		oslobađajuća	osudujuća	rješenjem određen prisilni smještaj prema ZZODS			
ne	aps.	1	/	/	1	29,492	,000
	%	50,0	/	/	1,7		
da	aps.	1	41	17	59		
	%	50,0	100	100	98,3		
Ukupno	aps.	2	41	17	60		
	%	100	100	100	100		

Od ukupnog broja analiziranih predmeta (N=60) samo u jednom slučaju, u kojem je donesena oslobađajuća presuda, nije provedeno psihijatrijsko vještačenje. Varijabla koja definira psihijatrijsko vještačenje u kaznenom postupku u odnosu na vrstu presude pokazuje statističku značajnost.

Tablica 10: Odluka višeg suda u odnosu na vrstu presude suda prvog stupnja

Odluka višeg suda povodom žalbe		Vrsta presuda suda prvog stupnja			Ukupno	X ²	Značajnost
		oslobađajuća	osudujuća	rješenjem određen prisilni smještaj prema ZZODS			
nije bilo žalbe	aps.	1	23	16	40	8,732	,189
	%	50,0	56,1	94,1	66,7		
kazna potvrđena	aps.	1	13	1	15		
	%	50,0	31,7	5,9	25,0		
kazna snižena	aps.	/	2	/	2		
	%	/	4,9	/	3,3		
kazna povišena	aps.	/	3	/	3		
	%	/	7,3	/	5,0		
Ukupno	aps.	2	41	17	60		
	%	100	100	100	100,0		

Ako se sagledaju podatci osuđujućih presuda vidljivo je kako u najvećem broju slučajeva odnosno u 56,1% nije podnesena žalba zbog izrečene presude suda prvog stupnja. U 31,7% slučajeva u kojima je podnesena žalba zbog presude suda prvog stupnja kazna je potvrđena; dok je u 7,3% slučajeva kazna povišena, a u 4,9% kazna je snižena. U gotovo svim slučajevima u kojima je sud rješenjem odredio prisilan smještaj prema Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnja nije bilo žalbe (94,1%). U jednom slučaju u kojem je podnesena žalba, sud drugog stupnja potvrdio je odluku suda prvog stupnja. I kod oslobađajuće presude vidljivo je kako je sud drugog stupnja u jednom slučaju u kojem je bilo žalbe potvrdio odluku suda prvog stupnja.

Tablica 11: Stjecaj kaznenih/protupravnih djela u odnosu na vrstu presude suda prvog stupnja

Stjecaj kaznenih/ protupravnih djela		Vrsta presuda			Ukupno	X ²	Značajnost
		oslobađajuća	osuđujuća	rješenjem određen prisilni smještaj prema ZZODS			
ne	aps.	2	29	/	31	61,133	,000
	%	100	70,7	/	51,7		
da	aps.	/	12	/	12		
	%	/	29,3	/	20,0		
počinitelj neubrojiv	aps.	/	/	14	14		
	%	/	/	82,4	23,3		
stjecaj više protupravnih djela u neubrojivom stanju	aps.	/	/	3	3		
	%	/	/	17,6	5,0		
Ukupno	aps.	2	41	17	60		
	%	100	100	100	100		

Iz tablice 11 vidljivo je kako je relativno najveći broj osuđujućih presuda izrečeno za jedno počinjeno kazneno djelo na štetu člana obitelji (70,7%) dok je u 29,3% slučajeva osuđujuća presuda izrečena za više kaznenih djela počinjenih u stjecaju. Kod okrivljenika koji su *tempore criminis* bili neubrojivi u relativno najvećem broju slučajeva (82,4%) sud im je rješenjem odredio prisilni smještaj prema Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama zbog počinjenja jednog protupravnog djela. U 17,6% neubrojivi okrivljenici su počinili više protupravnih djela u stjecaju.

4. ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Cilj provedenog istraživanja je stjecanje uvida u pojedine aspekte kaznenog postupka odnosno provođenje psihijatrijskog vještačenja, priznanje okrivljenika, izricanje kaznenopravnih sankcija i odluka višeg suda povodom žalbe. Specifični cilj istraživanja je utvrđivanje postojanja razlika u navedenim obilježjima s obzirom na okolnosti koje su okrivljeniku cijenjene kao olakotne i otegotne i vrstu presude.

Iz provedenog istraživanja zaključno se može reći da su sudovi okrivljenicima koji su priznali počinjeno kazneno djelo u 55,3% slučajeva pronašli olakotne okolnosti i u nešto manjem postotku otegotne okolnosti (51,5%). Za razliku od njih okrivljenicima koji nisu

priznali počinjenje kaznenog djela u 13,2% slučajeva pronađene su olakotne okolnosti, a u nešto većem broju slučajeva otegotne okolnosti (15,2%).

Iako je manji broj okrivljenika suđen zbog više kaznenih djela počinjenih u stjecaju, interesantna je činjenica da sud u dva slučaja okrivljenicima osuđenim zbog više kaznenih djela počinjenih u stjecaju s ubojstvom u obitelji nije pronašao otegotne okolnosti. Prvi slučaj u kojem okrivljeniku nisu pronađene otegotne okolnosti odnosi se na presudu Županijskog suda u Varaždinu (III K.13/08-31) koji je okrivljenika osudio zbog počinjenog kaznenog djela ubojstva iz članka 90. Kaznenog zakona iz 1997. godine na štetu šogora i kaznenog djela nedozvoljenog posjedovanja oružja i eksplozivnih tvari iz članka 335. stavka 2. u svezi sa stavkom 1. Kaznenog zakona iz 1997. godine na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 7 godina. Nakon podnesenih žalbi Vrhovni sud Republike Hrvatske (I Kž 278/09-6) preinačio je presudu suda prvog stupnja te je okrivljenika osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 9 godina. U drugom slučaju Županijski sud u Zagrebu (III K-69/07) okrivljenika je osudio zbog počinjenog kaznenog djela ubojstva iz članka 90. Kaznenog zakona iz 1997. godine na štetu polubrata i kaznenog djela nedozvoljenog posjedovanja oružja i eksplozivnih tvari iz članka 335. stavka 1. Kaznenog zakona iz 1997. godine na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od 4 godine.

Kod osuđujućih presuda vidljivo je da je 51,2% okrivljenika priznalo počinjenje kaznenog djela dok je u jednom slučaju kod oslobađajuće presude okrivljenik, također priznao počinjenje kaznenog djela. Od okrivljenika koji tijekom kaznenog postupka nisu iskazivali ili nisu priznali počinjenje kaznenog djela njih pola je osuđeno na kazne zatvora između 11 i 15 godina.

Kod izrečenih osuđujućih presuda u najvećem broju slučajeva protiv presude suda prvog stupnja nije podnesena žalba (56,1%) dok je u slučajevima podnesene žalbe u 31,7% slučajeva kazna suda prvog stupnja potvrđena. U 94,1% slučajeva u kojima je sud rješenjem odredio prisilan smještaj prema Zakonu o zaštiti osoba s duševnim smetnjama, također nije bilo žalbe protiv presude suda prvog stupnja.

Sagledavajući pojedine presude iz uzorka istraživanja vidljivo je kako je sud cijeli niz različitih okolnosti okrivljenicima cijenio kao olakotne. Tako se primjerice, kao olakotna okolnost u nekoliko slučajeva pronalaze okolnosti sudjelovanja u Domovinskom ratu, okrivljenikova sklonost alkoholu, neizravna namjera, uredne, ali i poremećene obiteljske i socijalne prilike, roditeljstvo, korektno držanje pred sudom, žaljenje, osjećaj krivnje.

Svakako treba izdvojiti spornu presudu Županijskog suda u Varaždinu (VIII K.18/08-43) u kojoj je kao olakotna okolnost cijinjena činjenica da se okrivljenik neposredno prije počinjenja ubojstva oženio sa oštećenom te mu je ona evidentno predstavljala blisku i značajnu osobu.

Kod okolnosti koje je sud okrivljenicima pronašao kao otegotne pojavljuju se primjerice najveći stupanj krivnje, izravna namjera, usmrćivanje žrtve bez posebnog motiva, način počinjenja, upornost, hladnokrvnost, dob žrtve, ranija osuđivanost.

Od ograničenja ovog istraživanja treba navesti kako svi predmetni iz ukupnog uzorka istraživanja (N=113) nisu sadržavali izrečene presude s obzirom na to da u vrijeme provođenja istraživanja kazneni postupci nisu bili okončani zbog čega je za potrebe izrade ovog članka korišten dio ukupnog uzorka odnosno uzorak predmeta koji je sadržavao izrečene presude.

S praktičnog aspekta ovaj rad daje povratnu informaciju stručnjacima raznih struka koji se bave problematikom nasilja u obitelji, a primarno pravosudnim stručnjacima, o po-

jedinim aspektima kaznenog postupka odnosno uvid u kojoj mjeri je u kaznenom postupku zastupljeno okrivljenikovo priznanje, psihijatrijsko vještačenje, koliko je počinitelja počinilo više kaznenih djela u stjecađu s ubojstvom u obitelji, koja im je mjera kazne zatvora izrečena, je li podnesena žalba protiv odluke suda prvog stupnja te koja je vrsta presude donesena, a ukoliko je donesena presuda kojom se okrivljenik proglašava krivim, u kojoj mjeri su mu pojedine okolnosti cijenjene kao olakotne odnosno otegotne.

LITERATURA

1. Auerhahn, K., *Adjudicatio Outcomes in Intimate and Non-Intimate Homicides*, *Homicide Studies*, 11:3/2007, str. 213-230.
2. Dundović, D. (2005). *Razlike u nekim socioekonomskim, fenomenološkim i penološkim obilježjima počinitelja ubojstava intimnih partnera obzirom na spol počinitelja*. Magistarski rad. Zagreb
3. *Kazneni zakon*. NN 110/97., 27/98., 50/00., 129/00., 51/01., 111/03., 190/03., 105/04., 84/05., 71/06., 110/07., 152/08. Zagreb: Narodne novine.
4. *Kazneni zakon Republike Hrvatske*. NN 125/11., 144/12., 56/15., 61/15.
5. Kovčo, I. (1997). *Razlike u nekim socio-ekonomskim, fenomenološkim i penološkim obilježjima počinitelja kaznenog djela ubojstva različitog spola*. Doktorska disertacija. Zagreb.
6. Nađ, I., *Obiteljska ubojstva u Republici Hrvatskoj*, magistarski stručni rad, Zagreb, 2001.
7. *Obiteljski zakon*. NN 116/03., 17/04., 136/04., 107/07., 57/11., 61/11. Zagreb: Narodne novine.
8. Presuda Vrhovnog suda Republike Hrvatske, I Kž 278/09-6.
9. Presuda Županijskog suda u Varaždinu, III K.13/08-31.
10. Presuda Županijskog suda u Varaždinu, VIII K.18/08-43.
11. Presuda Županijskog suda u Zagrebu, III K-69/07.
12. Swinson, N., Shaw, J., *Homicides and mental disorders: The National Confidential Inquiry*, *Psychiatry*, 6:11/2007, str. 452-454.
13. *Ustav Republike Hrvatske*. NN 56/90., 135/97., 8/98., 113/00., 124/00., 28/01., 41/01., 55/01., 76/10., 85/00., 05/14. Zagreb: Narodne novine.
14. *Zakon o kaznenom postupku*. NN 152/08., 76/09., 80/11., 121/11., 91/12., 143/12., 56/13., 145/13., 152/14. Zagreb: Narodne novine.
15. *Zakon o zaštiti osoba s duševnim smetnjama*. NN 76/14. Zagreb: Narodne novine.

Summary

Robert Prpić, Stjepan Gluščić, Mirjana Kondor-Langer

Murders of family members: certain aspects of criminal proceedings

Life, as the most important legal interest, is protected under the provisions of criminal law as well. It can be endangered and violated in many ways, the most severe of which is homicide. Depending on the circumstances, the offender may have committed a basic form of murder, privileged homicide, but also qualified homicide. Since the right to life and family are constitutional categories, this paper deals with certain aspects of criminal proceedings conducted against murderers of family members. The paper focuses on the conducting of psychiatric evaluations, defendant's confession, imposing criminal sanctions and the decision of a court of higher instance on the appeal. To consider the differences regarding the circumstances assessed as mitigating and aggravating for the defendant and the type of sentence, the relationship between the variables of certain aspects of criminal proceedings and these two criterion variables was examined. Secondary data sources were used for the research sample, namely collected police files of murders and aggravated murders of family members committed on the territory of the Republic of Croatia in the period from 1 January 2005 until 31 December 2010. During the research, a total of 113 murders and aggravated murders were analysed. The research sample included 113 offenders and 128 victims since some of the offenders had committed a criminal offence to the detriment of several victims. The objective of the conducted research was to gain insight into certain aspects of criminal proceedings, more specifically, the conducting of psychiatric evaluations, defendant's confession, imposing of criminal sanctions and the decision of a court of higher instance on the appeal. The goal was to determine if any differences existed to the indicated features taking into account the circumstances assessed as mitigating and aggravating for the defendant and the type of sentence. From a practical standpoint, the results of the conducted research provide feedback to experts from various professions studying the issue of domestic violence, first of all to judicial experts, on certain aspects of criminal proceedings conducted against murderers of family members.

Key words: murders of family members, aggravating and mitigating circumstances, type of sentence.